

Spanarna konstaterar:

Stora skillnader på fiberdukarna

I år har trädgårdsspanarna testat olika fiberdukar för kulturtäckning i trädgården. Hur hållbara är dukarna och vilka lönar det sig att köpa, är frågor som spaningen förväntades ge svar på. Borde man som trädgårdsodlare efterfråga bättre kvalitet än vad som finns att tillgå på marknaden? Många har under senare år beklagat sig över fiberdukarnas bristande hållbarhet.

Text och bild: LISE-LOTTE BJÖRKMAN

I spaningen ingick totalt tio fiberdukar, se tabellen på sid 24. Åtta av dessa finns tillgängliga i färdiga konsumentförpackningar, medan två saluförs endast till yrkesodlare på storruke. Dessa var med för att få en jämförelse av kvaliteten.

Företagen som säljer dukarna har fått möjlighet att svara på frågor om kvalitet och tillverkning. Fem av de åtta företagen svarade, om än i varierande omfattning. Från Biltema, Jula och Granngården kom inga svar överhuvudtaget. Alla företag fick även möjlighet att skicka oss "färsk" fiberduk, som inte legat på lager och åldrats.

Alla de fiberdukar som vi fått information om är tillverkade av polypropen,

en förhållandevis hållbar plast med låg densitet, men som bryts ner av solens ultravioletta strålning. Dukarna består av sammanpressade fibrer. Tillverkningsmetoderna varierar, någon har extra förstärkningar och UV-behandling och det är även skillnader i hur jämnt materialet är fördelat över duken. Fler-talet dukar verkar vara tillverkade i Kina. Informationen på förpackningarna är ofta bristfällig och datummärkning saknas. Kvaliteten på dukarna anges i vikt per kvadratmeter (m^2) och alla konsumentdukar uppges väga $17 g/m^2$ medan yrkesodlardukarna väger $19 g/m^2$.

Intresset för att delta i spaningen var stort bland våra medlemmar och

Alla fiberdukar utlagda i en trädgård i Mellansverige.

Fiberdukarna i sina förpackningar.

över hundra personer fick möjlighet att delta. Varje typ av fiberduk skickades till minst tio personer runtom i landet. Fiberduken skulle sedan användas i den egna trädgården under säsongen. Varje deltagare gjorde en rapportering om hur, till vad och hur länge duken använts och även en utvärdering av duken. Rap-

porteringen skulle vara avslutad den 13 september.

Parallellt med spaningen gjordes ett hållbarhetstest där provbitar av alla dukar exponerades under likvärdiga förhållanden utomhus i en trädgård i Mellansverige.

Rapporter har inkommit från totalt

88 spanare vilket ger en svarsprocent på nästan 85 procent. Bland dessa är alla vana odlare och över 90 procent brukar vanligen använda fiberduk i sina odlingar.

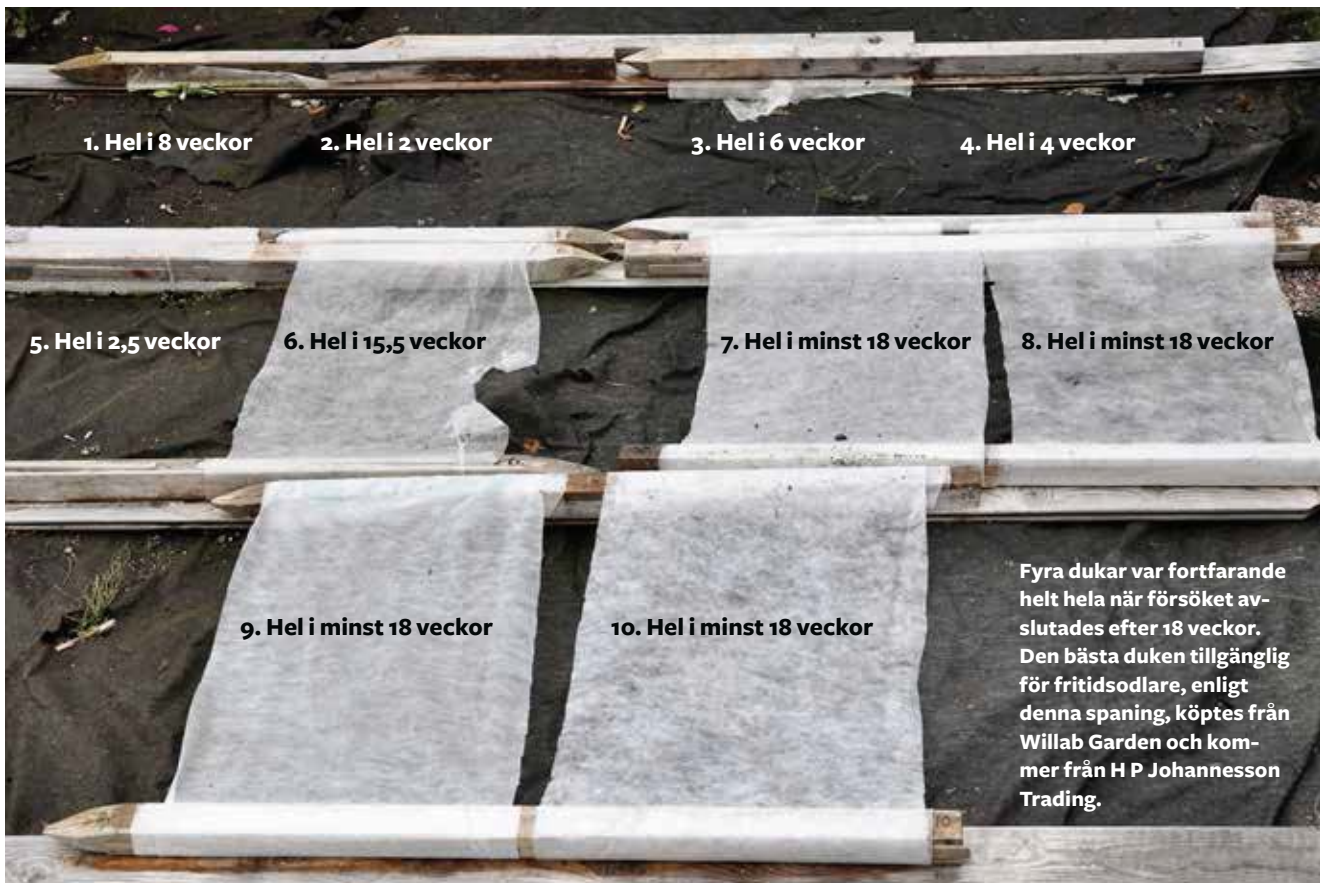
Vanligast är att använda duken i grönsaks- eller trädgårdslandet eller över pallkragar och motsvarande konstruktioner, men duken har även använts i växthus och över gräsytor. Odlingslägena har varit allt från skyddade till mera vindutsatta, men de flesta uppfattar odlingsförhållandena som normala.

Ungefär 60 procent av spanarna klippte till fiberduken de fick, medan övriga använde den i sin helhet. Nästan 70 procent har låtit fiberduken ligga löst över odlingen och flertalet har förankrat den med sten men även plankor, klämmor, sandfyllda plastpåsar, järnstänger m m har använts.

Omdömen om fiberdukarna

Det är även vanligt att bygga ställningar över odlingen som fiberduken kan fästas på. En fjärdedel har aldrig vattnat genom duken, medan flertalet gjort det varje gång eller ibland.

Varje fiberduk har fått minst sju om-

Fyra dukar var fortfarande helt hela när försöket avslutades efter 18 veckor. Den bästa duken tillgänglig för fritidsodlare, enligt denna spaning, köptes från Willab Garden och kommer från H P Johannesson Trading.

Alla fiberdukar utlagda i en trädgård i Mellansverige, efter 18 veckor.

»Absolut sämst hållbarhet hade duken från Rusta som började smulas sönder redan efter två veckor.«

Spaningen i tabellform

Nr	Leverantör/ Försäljning	Fabrikat/ Produktnamn	Dukstorlek i spaningen, meter	Pris/ m ² i butik, kr	In- kom- na svar	Andel som kan återanvända samma duk nästa år, %	Andel som kan tänka sig att använda samma fabri- kat igen, %	Samlat helhets- betyg, 1-5, medel- värde	Antal veckor som duken var hel
1	Biltema	Biltema	1,5x10 m och 3x5 m	2,66	10	60	80	3,7	8
2	Rusta	Plantman	3x10 m	1,99	8	12	25	2,1	2
3	Jula	Axley	10x2,4 m	2,88	9	44	44	3,0	6
4	Granngården	Granngården	2x7,5 m	3,27	9	11	11	2,0	4
5	Plantagen	Plantagen	1,15x21,8 m på rulle	5,94	8	38	25	1,6	2,5
6	Nelson Garden	Under Cover	2,4x6,5 m	3,78	10	80	70	3,6	15,5
7	Econova	Weibulls	2x5 m på rulle	5,90	9	78	89	4,0	mer än 18
8	Willab Garden	HP Johannesson Trading	2,1x9,6 m	3,42	7	86	86	4,7	mer än 18
9*	Semenco	Novagryl 19 g	Tillklippta bitar		8	88	88	4,2	mer än 18
10*	Weibulls Horto	Lutrasil Pro19 g	Tillklippta bitar		10	80	60	4,1	mer än 18

*säljs endast i hel storlulle, används av yrkesodlare.

► dömen. För att bedöma fiberdukarna har spanarna fått svara på olika frågor. Svaren är subjektiva, påverkas av olika förhållanden i olika trädgårdar men speglar fritidsodlaren verklighet.

På frågan om samma duk även kan användas nästa år har dukarna från Rusta/Plantman och Granngården fått sämst betyg. Dessa kan knappt någon återanvända. Bäst är dukarna från Semenco, Willab Garden/HP Johannesson Trading (HPJ), Nelson Garden, Weibulls Horto och Econova/Weibulls, där omkring 80 procent av användarna kan återanvända duken. Det är 60 procent som kan återanvända duken från Biltema och omkring 40 procent av dukarna från Julia och Plantagen.

Inte oväntat är det att samma dukar som ligger i topp när spanarna tagit ställ-

ning till om de kan tänka sig att köpa duk av samma fabrikat till ett annat år, dock är den procentuella fördelningen mellan dukarna något annorlunda, se tabellen. Här kan spanarna även ha vägt in andra parametrar som lämplig storlek, hanterbarhet, genomsläpplighet av ljus och vatten m m, än specifikt hållbarheten i sina bedömningar. De har dock inte fått upplysning om inköpspriset för respektive duk.

Sammantaget betyg

Spanarna har fått ge dukarna ett helhetsbetyg i skalan, 1-5, där 5 är högsta betyg. Bästa medelvärdet, 4,7, fick duken från HPJ som var köpt hos Willab Garden. Den marknadsförs som yrkesodlarkvalitet och har här t o m fått något högre betyg än de två yrkesodlardukarna. Även

dukarna från Econova/Weibulls och Nelson Garden har fått bra betyg.

Lägst helhetsbetyg, 1,8, har duken från Plantagen fått. Den hade dålig hållbarhet och är dessutom smal, endast 1,15 meter bred och har svårt att i ett stycke täcka den minsta odling. Den passar dock bra över bäddarna i ett kallväxthus, enligt en av spanarna. Flera tyckte att det var praktiskt att använda duk på rulle, men annars övervägde de negativa kommentarerna om denna duk. Den är dessutom dyrast per kvadratmeter av alla dukar i spaningen.

I försöket där dukarna exponerats ute under likvärdiga förhållanden var dukarna från Econova/Weibulls, Willab Garden/HPJ, Semenco och Weibulls Horto fortfarande hela efter 18 veckor. Duken från Nelson Garden fick det

Fiberduk från Biltema som trasats sönder.

En tätt tillsluten fiberduk håller ohyran borta, men måste då hålla hela säsongen.

»Bäst rankad och utsedd till spaningens vinnare blev fiberduken från H P Johannesson Trading.«

första hålet efter 15,5 veckor.

Absolut sämst hållbarhet hade duken från Rusta som började smulas sönder redan efter två veckor. Det stämmer bra även med spanarnas uppfattning, duken pulveriserades efter någon vecka. Enda positiva omdömet om duken är att den har en bra storlek, men vad hjälper det om duken försvinner! Nästan lika dålig var duken från Plantagen, som endast höll i 2,5 veckor. Granngården höll i fyra veckor, Julas i sju och Biltemas i åtta veckor.

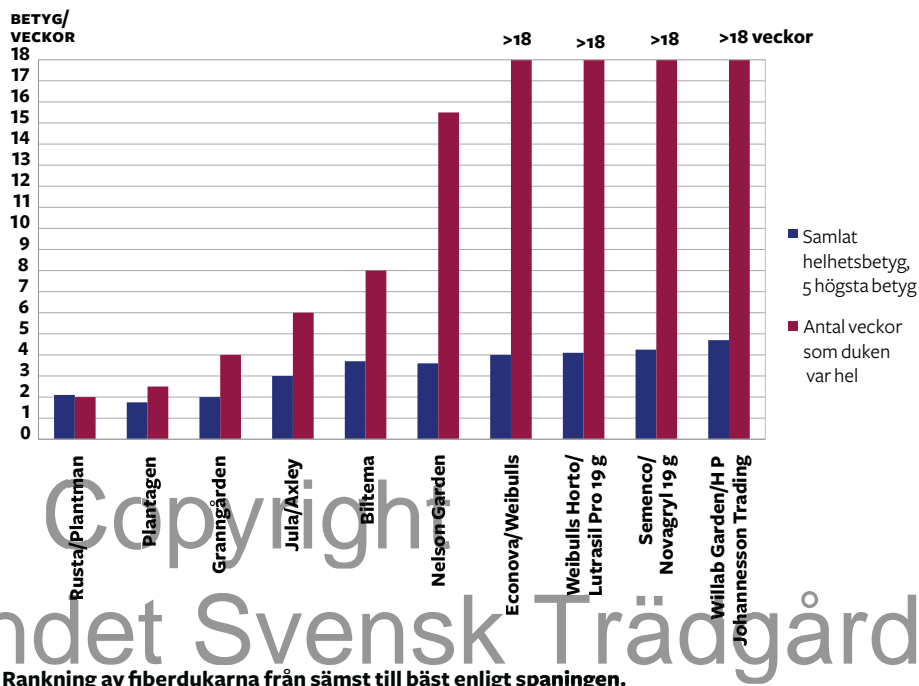
Vinnare och förlorare

Utifrån hållbarhetstestet och spanarnas helhetsbetyg har dukarna rankats sinsemellan, se diagrammet. Absolut sämst är dukarna från Rusta och Plantagen, inte heller duken från Granngården är mycket att ha. Enda positiva kommentaren om den var att den hade bra ljusgenomsläpplighet. Dukarna från Julia och Biltema har fått godkänt av fler spanare och kan fylla sin funktion för kortare användning. Julas duk upplevs som något tjock och tung som ny och när den blir våt kan den tynga ner plantorna, och sedan, när den börjar gå sönder, går det snabbt. Biltemas duk är styv och inte så följsam från början, men många har tyckt att den var bra tills den började gå sönder.

Fiberdukarna från Nelson Garden och Econova/Weibulls som är vanliga i trädgårdshandeln och lätta att få tag i har fått godkänt av de flesta spanare. De är lätta, släpper igenom vatten och ljus samt håller bra. Den från Nelson Garden har dock sämre hållbarhet, klarar solen men är tunn och får lätt revor. Spänd över ställning är den känslig för regn enligt en spanare där duken gick sönder redan efter tre veckor. Båda dukarna går att få i längre längder men det stora önskemålet från spanarna är bredare dukar. Weibulls Hortos duk på rulle är uppskattad av fler användare, den är lätt att hantera och lägga ut.

Fick bäst omdöme

Bäst rankad och utsedd till spaningens vinnare blev fiberduken från H P Johannesson Trading. Den är t o m mer uppskattad än de båda yrkesodlarkvaliteterna som var med i spaningen. Spanarna framhåller just hållbarheten som den största fördelen. Någon klagar på storleken och skulle vilja ha en bredare duk än denna på 2,1 meter, vilket finns att tillgå. Den största duken i konsumentförpackning är 4 meter bred och 15 meter lång.

Rankning av fiberdukarna från sämst till bäst enligt spaningen.

Spaningen har gett till resultat att man nu bättre vet vilken duk som passar ens behov och är värd att satsa på. Naturligtvis kan det även finnas andra gångbara dukar på marknaden. Vi hoppas även att leverantörer och tillverkare tar till sig resultatet och slutar att sälja ohållbar duk samt förbättrar utbudet. Bredare dukar är något som efterfrågas när grödorna ska vara täckta hela växtsäsongen. Fiberdukens odlingsfördelar är omistliga, en duk som går sönder efter någon vecka är

inget att ha och för miljöns skull är det positivt med dukar som håller. Stort tack till alla som deltagit i spaningen. 🌱

Testpatrullen

Hemträdgårdens trädgårdsspanare är medlemmar i Riksförbundet Svensk Trädgård och finns i hela landet. Spanarna erbjuder sig att testa olika trädgårdsprodukter. Tidigare har bland annat frömattnar, kvaliteten på plantor som köps via nätet och biologiskt växtskydd testats.

BILD: BERIT LIND ANDERSSON

Fyra av fiberdukarna har fungerat bra och tålt både sol och regn i 18 veckor.